



Rapport

Rapport over een klacht over het regionale politiekorps Gelderland-Midden.

Datum: 4 augustus 2011

Rapportnummer: 2011/228

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat de beheerder van het regionale politiekorps Gelderland-Midden gedurende twee procedures in het kader van de Wet openbaarheid van bestuur documenten is kwijtgeraakt, dan wel heeft vernietigd, die onderwerp waren van deze procedures.

Ook klaagt verzoeker erover dat de korpsbeheerder zijn klacht hierover niet in behandeling heeft genomen.

Feiten en visies

Korte toelichting

De twee procedures waar het hier over gaat, zijn gestart in 2005 en in 2007. Beide zijn geëindigd in 2010. Hieronder zal kort worden geschetst hoe beide procedures zijn verlopen. Ook wordt weergegeven hoe de korpsbeheerder heeft gereageerd op de door verzoeker ingediende klacht en wat haar reactie daarop was.

Wat is er gebeurd met betrekking tot de demonstratie uit 2005?

Wob-verzoek

Op 14 mei 2005 vond een demonstratie plaats in Arnhem. De demonstratie betrof het thema "Tegen toetreding van Turkije tot de EU en tegen de Europese Grondwet!". Verzoeker verzocht op 6 juni 2005 bij de beheerder van het regionale politiekorps Gelderland-Midden om verstrekking van documenten die op deze demonstratie betrekking hadden. Dit vroeg hij op in het kader van de Wet openbaarheid van bestuur (verder: Wob). Op 27 juni 2005 volgde een besluit op dit verzoek, waarin de politie weigerde (onder andere) al het opgevraagde fotomateriaal te verstrekken. Hierop volgde een periode van bezwaar en beroep, om deze foto's toch te bemachtigen. Uiteindelijk eindigde deze procedure op 6 januari 2010 met een uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (verder: Afdeling).

Uitspraak van de Afdeling

Tijdens deze procedure bij de Afdeling voerde de korpsbeheerder aan dat de politie van de demonstratie geen foto's had gemaakt. De Afdeling achtte het niet geloofwaardig dat de korpsbeheerder ten tijde van het besluit op bezwaar niet over foto's van de demonstratie beschikte, aangezien de rechtbank eerder nadrukkelijk had overwogen dat zij van dit fotomateriaal kennis had genomen. Nu de Afdeling niet over de foto's kon beschikken, kon zij niet beoordelen of de beslissing van de rechtbank juist was dat volledige openbaarheid van het fotomateriaal achterwege kon worden gelaten. De gevolgen hiervan moesten voor rekening van de korpsbeheerder komen. Daarom hield de Afdeling het ervoor dat de door

de korpsbeheerder ingeroepen weigeringsgrond zich niet voordeed. Het besluit op bezwaar moest daarom worden vernietigd. Wel overwoog de Afdeling dat nu de korpsbeheerder ter zitting volhardde dat zij niet over de opgevraagde foto's beschikte en verzoeker niet aannemelijk kon maken dat deze wel bij de korpsbeheerder berustten, de korpsbeheerder niet opnieuw over dit deel van het bezwaar hoefde te besluiten.

Wat is er gebeurd met betrekking tot de demonstratie uit 2007?

Wob-verzoek

Het andere Wob-verzoek betrof een demonstratie van de Nederlandse Volksunie (NVU) op 27 oktober 2007. Diezelfde dag vroeg verzoeker bij de korpsbeheerder van Gelderland-Midden om openbaarmaking van alle documenten die op deze demonstratie betrekking hebben. Op dit verzoek werd op 21 februari 2008 beslist. Een aantal documenten werd verschaft, maar (onder andere) beelden gemaakt vanuit de helikopter en de camerawagen werden geweigerd. Geluidsbanden van het portofoonverkeer met de motoragenten mocht verzoeker op het politiebureau komen beluisteren.

Uitspraak van de rechtbank

Ook dit verzoek volgde de weg van bezwaar en beroep. Op 24 april 2009 werd de zaak behandeld door de rechtbank in Arnhem. De rechtbank stelde met betrekking tot het videomateriaal vast dat de korpsbeheerder pas in het bestreden besluit had gemeld dat de beelden die gemaakt waren vanuit de helikopter niet waren bewaard, zodat deze niet meer beschikbaar waren. Dit was per abuis niet in het primaire besluit vermeld. Verzoeker maakte volgens de rechtbank onvoldoende aannemelijk dat deze beelden toch onder de korpsbeheerder berustten.

De beelden die door de camerawagen waren gemaakt had de korpsbeheerder op verkeerde gronden geweigerd; een deugdelijke motivering ontbrak. Dit besluit werd daarom vernietigd.

Van het portofoonverkeer met de motoragenten had een afschrift aan verzoeker moeten worden verstrekt, oordeelde de rechtbank. Het kunnen komen beluisteren was in strijd met de Wob. Daarom kon het besluit geen stand houden.

Besluit op bezwaar

Camerabeelden

Hierop volgde op 17 februari 2010 een besluit op bezwaar van de korpsbeheerder. Hierin schreef de korpsbeheerder dat de beelden van de camerawagen niet meer beschikbaar waren. Dit had zij al in haar verweerschrift van 7 oktober 2008 laten weten. In dit stuk staat hierover het volgende: "Nader onderzoek heeft mij geleerd dat, los van het hiervoor

gestelde, er i.c. geen beelden zijn gelogd."

De cd-rom waarop deze camerabeelden stonden was afkomstig van de politie Utrecht en was ondergebracht bij de RID (regionale inlichtingendienst), omdat deze beschikte over de daartoe benodigde faciliteiten. Medio 2008 was deze cd-rom vernietigd tijdens het schonen van bestanden in het kader van de in 2008 ingevoerde Wet Politiegegevens (verder: Wpol). Hierbij is men zich kennelijk niet bewust geweest van, dan wel is men niet geweest op, de omstandigheid dat de cd-rom beschikbaar moest blijven in het kader van het Wob-verzoek, aldus de korpsbeheerder. De videobeelden konden niet meer worden achterhaald, omdat de politie Gelderland-Midden slechts over één cd-rom had beschikt. Bij de politie Utrecht waren deze oorspronkelijke beelden niet bewaard, omdat deze niet voor haar politietaak nodig waren. Er was evenmin een kopie bij de rechtbank aanwezig, omdat de beelden niet waren verstrekt bij de behandeling van de beroepsprocedure.

Portofoonverkeer

Ten aanzien van het portofoonverkeer met de motoragenten besloot de korpsbeheerder als volgt. De geluidsopnamen waren opgevraagd bij de centrale meldkamer, maar naar nu was gebleken, bestonden deze gegevens niet meer. Geluidsopnamen worden namelijk gedurende slechts enkele maanden bewaard. Hoe lang is afhankelijk van de capaciteit van het systeem. Daarna worden de opnamen automatisch verwijderd, omdat ze worden overschreven. Zolang de geluidsopnamen nog niet automatisch zijn verwijderd, kunnen deze op verzoek worden vastgelegd op cd-rom. Naar nu was gebleken, was er in het kader van het Wob-verzoek, geen (tijdig) verzoek gedaan aan de centrale meldkamer om de geluidsopnamen op cd-rom te zetten. Hierdoor waren de geluidsopnamen korte tijd na 27 oktober 2007 automatisch door het systeem overschreven en dus verwijderd. Het was daarom niet meer mogelijk de opnamen te achterhalen, aldus de korpsbeheerder.

Zij achtte het ingediende bezwaarschrift op beide punten gegrond.

E-mail

In een e-mail van 30 juni 2009 informeerde de behandelaar van het Wob-verzoek de gemachtigde van verzoeker reeds over het vernietigen van de camerabeelden en de opnamen van het portofoonverkeer. Een nieuw besluit op bezwaar zou nog volgen.

Klachtprocedure

Verzoeker diende op 6 januari 2010 een klacht in bij de korpsbeheerder over het kwijtraken en vernietigen van de documenten gedurende de Wob-procedures die in 2005 en 2007 waren gestart.

Wat is de visie van de korpsbeheerder?

De korpsbeheerder liet hem op 12 maart 2010 weten de klacht niet in behandeling te nemen. Daarvoor gaf zij de volgende redenen.

Op grond van de Wpol zijn de beelden van de camerawagen die bij de RID waren ondergebracht, verwijderd. Nu de schoning van de filmbeelden aangemerkt kon worden als beleidsuitvoering, viel de klacht buiten het bereik van titel 9.1 van de Algemene wet bestuursrecht (verder: Awb).

Bovendien had de vernietiging van beelden reeds medio 2008 plaatsgevonden, hetgeen langer dan een jaar voor het indienen van de klacht was.

Voor zover de klacht tegen het niet meer aanwezig zijn van de filmbeelden betrekking had op een procedure in het kader van de Wob, merkte zij op dat dit in de daartoe bestemde bezwaar- en of (hoger)beroepsprocedure aanhangig gemaakt kan worden dan wel had kunnen worden.

Geluidsopnamen van portofoonverkeer worden automatisch door het systeem verwijderd dan wel overschreven. Nu deze gang van zaken kan worden aangemerkt als beleidsuitvoering, viel de klacht buiten het bereik van titel 9.1 Awb.

Bovendien had de verwijdering van de geluidsopnamen reeds omstreeks eind 2007/begin 2008 plaatsgevonden, hetgeen langer dan één jaar is voor indiening van de klacht.

Voor zover de klacht tegen het niet meer aanwezig zijn van de geluidsopnamen betrekking had op een procedure in het kader van de Wob, werd opgemerkt dat dit in de daartoe bestemde bezwaar- en of (hoger)beroepsprocedure aanhangig gemaakt kan worden dan wel had kunnen worden.

Over het kwijtraken van de foto's die onderwerp waren van de procedure die startte in 2005, nam zij geen standpunt in.

Wat is de visie van verzoeker?

Verzoekers gemachtigde wendde zich op 28 augustus 2010 tot de Nationale ombudsman. Hij sprak zijn ontevredenheid uit over het kwijtraken, dan wel vernietigen van de opgevraagde stukken. Hij stelde dat het inmiddels gebruik was geworden bij een aantal politiekorpsen om hangende bestuursrechtelijke procedures documenten te vernietigen of kwijt te raken. Daarnaast weerlegde hij de argumenten van de korpsbeheerder om de klacht niet in behandeling te nemen. Hij schreef het volgende.

Het kan zo zijn dat de stukken langer dan een jaar voor indiening van de klacht vernietigd zijn, maar cliënt is hiervan nimmer op de hoogte gesteld. Integendeel, hij mocht ervan uitgaan dat hangende een gerechtelijke procedure de politie de documenten die onderdeel zijn van die procedure veiliggesteld zou hebben. Dat is tenslotte de normale gang van

zaken. De klacht is ingediend binnen een jaar nadat de korpsbeheerder de vernietiging heeft gemeld aan cliënt.

De stukken maken deel uit van een bestuursrechtelijke procedure. Dat is juist. Maar op het moment dat een bestuursorgaan stelt dat stukken vernietigd zijn, maken ze volgens vaste Afdelingsjurisprudentie geen deel meer uit van een dergelijke procedure.

Daarnaast maakt de vernietiging, het feitelijke handelen, geen deel uit van die procedure. Dat is immers geen besluit, maar feitelijk handelen. En dat handelen is klachtwaardig.

Hij vroeg de Nationale ombudsman om een onderzoek en een oordeel.

Wat was de reactie van de korpsbeheerder op het verslag van bevindingen?

De korpsbeheerder liet in haar reactie op het verslag van bevindingen weten dat zij achter haar eerder ingenomen standpunt bleef staan. Zij lichtte op verzoek van de Nationale ombudsman nog toe dat de politie het beleid had gehanteerd, dat zij zich, waar het het vernietigen van documenten betreft, houdt aan in de Wpol opgenomen termijnen.

Tevens gaf zij aan dat uit deze zaak lering was getrokken. Zij schreef dat de communicatielijnen tussen de verschillende afdelingen beter was geworden, waardoor een en ander in de toekomst voorkomen kan worden. Zij bood verzoekers gemachtigde nogmaals haar welgemeende excuses aan voor de gang van zaken.

Uitspraak Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 8 januari 1998

In 1998 heeft de Afdeling zich uitgesproken over de vraag of een overheidsinstantie lopende een Wob-verzoek stukken waarom is verzocht, mag vernietigen. De casus betrof het vernietigen van documenten die door de BVD (Binnenlandse Veiligheidsdienst) onrechtmatig waren verzameld. De BVD had deze gedurende de behandeling van het Wob-verzoek vernietigd, op grond van de Privacyregeling BVD. De Afdeling heeft hierover het volgende overwogen:

"De Afdeling stelt voorop dat een overheidsorgaan of een onder verantwoordelijkheid van een overheidsorgaan werkzame instelling, dienst of bedrijf na de indiening van een verzoek op grond van artikel 3, eerste lid, van de WOB niet de vrijheid bezit over te gaan tot vernietiging van documenten waarop het verzoek betrekking heeft. Een ander uitgangspunt zou immers de aanspraken die de WOB beoogt te bieden bij voorbaat illusoir maken. Dit houdt in dat - onverminderd de toepasselijkheid van andere wettelijke bepalingen - geen vernietiging van dergelijke documenten dient plaats te vinden voordat in voorkomende gevallen de vrijheid daartoe voortvloeit uit een definitieve rechterlijke uitspraak omtrent het WOB-verzoek."

Voor de volledige tekst van de uitspraak wordt verwezen naar de Bijlage. Ook in de Achtergrond is relevante informatie met betrekking tot deze uitspraak en materie opgenomen. Zoals een recent vonnis van de rechtbank 's-Gravenhage van 3 maart 2010, waarin werd geoordeeld dat het op de weg van de korpsbeheerder (overigens van een ander korps) had gelegen het vernietigde materiaal tijdig veilig te stellen totdat er op het Wob-verzoek zou zijn beslist.

Motivering van het oordeel

Waarom toetst de Nationale ombudsman?

De Nationale ombudsman toetst het kwijtraken dan wel vernietigen van documenten tijdens de Wob-procedure aan het beginsel van fair play. Dit houdt voor overheidsinstanties in dat zij burgers de mogelijkheid geven hun procedurele kansen te benutten. Dit vereiste brengt met zich mee dat de politie naar aanleiding van een verzoek om informatie politiegegevens waarom verzocht is, voor het verlopen van de bewaartermijn, veiligstelt.

Het niet in behandeling nemen van de klacht, toetst de Nationale ombudsman aan het motiveringsvereiste. Dit houdt in dat het handelen van overheidsinstanties feitelijk en logisch wordt gedragen door een kenbare motivering.

Hoe luidt het oordeel van de Nationale ombudsman ten aanzien van het kwijtraken en het vernietigen van documenten?

De uitspraak van de Afdeling van 8 januari 1998 is heel duidelijk. Documenten die onderwerp zijn van een Wob-procedure mogen niet worden vernietigd voordat de vrijheid daartoe voortvloeit uit een definitieve rechterlijke uitspraak. Dit geldt ongeacht andere wettelijke bepalingen die vernietiging wel zouden toestaan, zoals de Wpol. Een ander uitgangspunt zou immers de aanspraken die de Wob beoogt te bieden, bij voorbaat illusoir maken, aldus de Afdeling.

De burger mag erop vertrouwen dat een overheidsinstantie op de hoogte is van deze jurisprudentie, zeker nu Wob-verzoeken regelmatig aan de korpsbeheerder worden gericht. Verder acht de Nationale ombudsman het niet meer dan vanzelfsprekend dat een burger van een overheidsinstantie mag verwachten dat deze ervoor zorgt dat opgevraagde stukken aan het eind van de rit nog beschikbaar zijn.

Dit brengt met zich mee dat deze documenten moeten worden veiliggesteld op het moment dat een Wob-verzoek wordt ingediend. Zo wordt voorkomen dat deze worden vernietigd of dat zij kwijtraken gedurende de soms lange looptijd van zo'n procedure. Van de medewerker die belast is met het Wob-verzoek mag worden verwacht dat dit veiligstellen met de nodige zorgvuldigheid geschiedt.

Het is gebleken dat dit zowel in de procedure die in 2005 is gestart, als die in 2007 is aangevangen, niet is gebeurd. Hiermee heeft de korpsbeheerder gehandeld in strijd met het beginsel van fair play.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

De Nationale ombudsman heeft met instemming kennis genomen van het feit dat deze klacht ertoe heeft geleid dat de communicatielijnen tussen de verschillende afdelingen binnen het korps zijn verbeterd. Zodoende kan een herhaling van hetgeen hier is geschied worden voorkomen.

Dit neemt niet weg dat nu verzoekers gemachtigde heeft gesteld dat hij bij diverse politiekorpsen tegen ditzelfde euvel is aangelopen, het de Nationale ombudsman voorkomt dat de uitspraak van de Afdeling in bredere kring bekendheid moet krijgen. Vandaar dat de Nationale ombudsman een aanbeveling doet aan de Raad van korpschefs om ervoor zorg te dragen dat in de toekomst binnen alle korpsen conform deze uitspraak wordt gehandeld.

Hoe luidt het oordeel van de Nationale ombudsman ten aanzien van het niet in behandeling nemen van de klacht?

Het motiveringsvereiste houdt in dat het handelen van overheidsinstanties feitelijk en logisch wordt gedragen door een kenbare motivering.

De korpsbeheerder heeft in haar reactie op de klacht van verzoeker een drietal argumenten genoemd waarom de klacht volgens haar niet in behandeling genomen hoefde te worden. Deze argumenten hadden alle betrekking op de stukken over de demonstratie uit 2007. Hieronder bespreekt de Nationale ombudsman deze drie punten, te weten beleid, de jaartermijn en het inbrengen in de bezwaar- en beroepsprocedure. Daarna richt de Nationale ombudsman zich op de behandeling van de klacht over het kwijtraken van documenten van de demonstratie uit 2005.

Beleid

De korpsbeheerder heeft aangevoerd dat het binnen haar korps beleid is zich te houden aan de wettelijke termijnen gesteld in de Wpol wat betreft het schonen van bestanden. Het is juist dat algemene klachten over beleid of beleidsuitvoering niet vallen onder het bereik van titel 9.1 Awb, zoals de korpsbeheerder stelt. Daarom heeft de Nationale ombudsman de korpsbeheerder gevraagd of er hier sprake is van officieel vastgesteld en gepubliceerd beleid, of dat er sprake is van een vaste gedragslijn of vaste werkwijze. Over officieel vastgesteld en gepubliceerd beleid, kan niet worden geklaagd. Over een vaste gedragslijn of een vaste werkwijze wel.

Uit de reactie van de korpsbeheerder maakt de Nationale ombudsman op dat er geen sprake is van gepubliceerd algemeen beleid, maar hooguit van een vaste gedragslijn.

Daarnaast betreft het hier een concrete klacht over een concrete gedraging en concrete documenten die zijn vernietigd. Er is dus geen sprake van een algemene klacht over beleid, waarover niet geklaagd zou kunnen worden op grond van titel 9.1 Awb.

Voor wat betreft de opmerking van de korpsbeheerder dat zij de bepalingen van de Wpol volgt, merkt de Nationale ombudsman nog het volgende op. De Afdeling heeft in haar uitspraak van 8 januari 1998 overwogen dat, ongeacht de toepasselijkheid van andere wettelijke bepalingen, zoals de Wpol, stukken niet mogen worden vernietigd tijdens een Wob-procedure, indien deze onderwerp zijn van die procedure en deze nog niet tot een einde is gekomen.

Bovendien had de korpsbeheerder op grond van de Wpol nog niet kunnen overgaan tot vernietiging van de gegevens. De documenten hadden op grond van artikel 14 Wpol immers nog gedurende vijf jaar beschikbaar moeten blijven. In artikel 14 van deze wet staan de bewaartermijnen voor politiegegevens opgenomen. Als algemene regel geldt voor gegevens die worden verwerkt op grond van de artikelen 8, 9 en 10 Wpol dat zij worden verwijderd, zodra zij niet langer noodzakelijk zijn voor het doel waarvoor zij zijn verwerkt. De gegevens die zijn verwijderd op grond van artikel 8, 9 en 10, worden gedurende een termijn van vijf jaar bewaard en daarna vernietigd. Dit is ten behoeve van de verwerking met het oog op de afhandeling van klachten en de verantwoording van verrichtingen. In dit geval heeft de demonstratie op 27 oktober 2007 plaatsgevonden en zijn de gegevens medio 2008 vernietigd.

De korpsbeheerder kan gelet op de hierboven aangehaalde punten niet worden gevolgd in haar motivering.

Jaartermijn

In artikel 9:8, eerste lid, sub b Awb staat dat een klacht niet in behandeling genomen hoeft te worden als deze wordt ingediend op het moment dat de gedraging waarover wordt geklaagd meer dan een jaar geleden heeft plaatsgevonden. Zoals in de Memorie van Toelichting bij dit artikel te lezen is, ligt de reden hiervoor in de mogelijkheid nog een goed onderzoek naar de klacht te kunnen verrichten. Feiten die langere tijd geleden hebben plaatsgevonden zijn lastiger te achterhalen dan meer recente gebeurtenissen. Echter, als een gedraging pas later bij de burger bekend is geworden, kan afwijking van de éénjaartermijn in de rede liggen, mits de burger dan niet talmt met het indienen van zijn klacht.

De korpsbeheerder heeft in haar beslissing op bezwaar van 17 februari 2010 geschreven dat verzoeker op 30 juni 2009 per e-mail was geïnformeerd over het feit dat van het portfoonverkeer geen opnamen bewaard waren gebleven. Van het feit dat geen beeldmateriaal aanwezig was, zou verzoeker al eerder op de hoogte zijn gebracht. Dit was in het verweerschrift van 7 oktober 2008 reeds vermeld, aldus de korpsbeheerder.

Hierover heeft de Nationale ombudsman in dat verweerschrift het volgende gevonden: "Nader onderzoek heeft mij geleerd dat (...) er geen beelden zijn gelogd". Deze term is in het verweerschrift niet verder toegelicht.

De vraag rijst of wel gesteld kan worden dat de korpsbeheerder met deze zin in het verweerschrift voldoende duidelijk is geweest over het vernietigen van de beelden van de camerawagen? Nee, is daarop het antwoord. Was dit wel zo geweest, dan was dit gebleken in de uitspraak van de rechtbank van 24 april 2009. Maar de rechtbank zegt helemaal niets over het feit dat deze beelden vernietigd zouden zijn, terwijl zij zich wel over andere vernietigde documenten heeft uitgesproken. Had zij er wel kennis van genomen, dan had de rechtbank, naar de Nationale ombudsman aanneemt, zeer waarschijnlijk besloten dat de korpsbeheerder hierover geen nieuwe beslissing zou hoeven te nemen. Dit is niet gebeurd.

In de e-mail van 30 juni 2009 staat overigens ook vermeld dat er geen filmbeelden van de camerawagen meer beschikbaar zijn. De Nationale ombudsman houdt het er daarom op dat verzoeker op die datum over het vernietigen van beide bestanden is geïnformeerd.

Verzoeker heeft zijn klacht op 6 januari 2010 ingediend. Dit is een half jaar na het bekendmaken met het feit dat de documenten zijn vernietigd. Dit komt de Nationale ombudsman niet als te laat over, zeker gezien het feit dat de Wob-procedure op dat moment nog niet was afgerond. Die eindigde pas op 17 februari 2010.

De korpsbeheerder heeft met het doen van een beroep op de jaartermijn haar beslissing om de klacht niet in behandeling te nemen, onvoldoende juist gemotiveerd.

Inbrengen in bezwaar- en beroepsprocedure

De korpsbeheerder voert als derde reden om de klacht niet in behandeling te nemen aan dat verzoeker dit in de bezwaar- en beroepsprocedure had kunnen aankaarten. Uit de uitspraak van de rechtbank van 24 april 2009 blijkt niet dat op dat moment al bekend was dat de gevraagde stukken waar het hier om gaat, waren vernietigd. Het was dus niet mogelijk dit daar in te brengen. Op 30 juni 2009 kreeg verzoekers gemachtigde een e-mail van de zijde van de korpsbeheerder waarin werd meegedeeld dat de gevraagde stukken niet meer bestonden. In een besluit op bezwaar van 17 februari 2010 werd dit bevestigd en werd gesteld dat de stukken om die reden niet meer konden worden afgegeven. Het verzoek om de beelden openbaar te maken kon niet worden ingewilligd.

Via een Wob-procedure kan iemand verzoeken om documenten openbaar te maken. Tegen een weigering om opgevraagde stukken te verschaffen kan bezwaar en beroep worden aangetekend. Dit is de enige en juiste weg om dat besluit aan te vechten. Daarvoor is de klachtprocedure niet bedoeld.

Verzoeker klaagt echter niet over het besluit op zijn Wob-verzoek, maar over het vernietigen, dan wel kwijtraken van gegevens. Dit vernietigen, dan wel kwijtraken is een feitelijke gedraging, die juist in een klachtprocedure kan worden aangekaart. De motivering van de korpsbeheerder om de klacht op grond van 9:8 Awb buiten behandeling te laten, kan dan ook niet worden gevolgd.

Klacht over het kwijtraken van de foto's van de demonstratie uit 2005

De reactie van de korpsbeheerder richtte zich slechts op de stukken die waren opgevraagd over de demonstratie uit 2007. Zij is niet ingegaan op de stukken die zijn opgevraagd over de demonstratie uit 2005, welke zijn kwijtgeraakt.

Al met al moet worden geconcludeerd dat de beslissing van de korpsbeheerder om de klachten over het kwijtraken c.q. vernietigen van gegevens niet in behandeling te nemen in strijd is met het motiveringsvereiste.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over het kwijtraken, dan wel vernietigen van documenten door de beheerder van het regionale politiekorps Gelderland-Midden is gegrond, wegens schending van het fair play-beginsel.

De klacht over het niet in behandeling nemen van de klacht is gegrond, wegens schending van het motiveringsvereiste.

Aanbeveling

De Nationale ombudsman doet de Raad van korpschefs de aanbeveling om waarborgen te creëren die ervoor zorgdragen dat in de toekomst binnen alle korpsen conform de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 8 januari 1998 wordt gehandeld, dat gedurende een Wob-procedure geen documenten mogen kwijtraken of worden vernietigd die onderwerp zijn van deze procedure, totdat de vrijheid daartoe voortvloeit uit een definitieve rechterlijke uitspraak.

Achtergrond

Literatuur

Toegang tot overheidsinformatie door E.J. Daalder (2005)

In zijn proefschrift over de Wob schrijft Daalder over de situatie dat een document wel heeft bestaan, maar dat dat document er niet meer is, bijvoorbeeld omdat het is vernietigd. Uitgangspunt is dat het bestuursorgaan het nodige moet doen om een verloren gegaan document terug te krijgen. Dat wordt door de rechter onderzocht. Verder is denkbaar dat de rechter onderzoekt of de vernietiging van een document op rechtmatige wijze heeft plaatsgevonden. Wanneer dat niet het geval is, kan dit onder omstandigheden aanleiding zijn het bestuursorgaan tot het betalen van een schadevergoeding te veroordelen. Hierbij verwijst hij naar een uitspraak van de Afdeling van 8 januari 1998. Het betrof een vernietiging door de BVD van niet rechtmatig verzamelde gegevens nadat met een beroep op de Wob om die gegevens is gevraagd. Deze vernietiging is onrechtmatig, ook al bestond voor die vernietiging een wettelijke grondslag.

Jurisprudentie

Relevant gedeelte van de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 8 januari 1998

"Ten aanzien van de stelling van appellant dat de Minister de gegevens omtrent het PID-onderzoek niet had mogen vernietigen hangende de onderhavige procedure, overweegt de Afdeling als volgt.

Blijkens de aan appellant op 2 juli 1996 door de Minister toegezonden stukken zijn op 20 december 1990 'alle gegevens betreffende het ten onrechte door de PID-Haarlem naar V. ingestelde onderzoek uit dit rapport verwijderd'. Hoewel hier slechts wordt gesproken over 'verwijdering' en niet over 'vernietiging' van gegevens, heeft de Minister bij besluit van 9 augustus 1994, alsmede in later ingediende memoriën en ter zitting, aangevoerd dat de ten onrechte door de PID over appellant vastgelegde gegevens zijn verwijderd en vernietigd op grond van artikel 12 van de Privacyregeling BVD (Stcrt, 1988, 126). Dit artikel beoogt de privacy van de betrokkene te beschermen en luidt als volgt:

- '1. De persoonsgegevens die gelet op de doelstelling van een registratie hun betekenis hebben verloren, worden verwijderd.
2. De persoonsgegevens waarvan blijkt dat zij onjuist of ten onrechte zijn opgenomen, worden verbeterd of verwijderd. De houder doet hiervan mededeling aan hen wie hij de betrokken gegevens heeft verstrekt.
3. De persoonsgegevens in de PID- en grensbewakingsregistraties worden verwijderd indien sedert de datum van de laatste mutatie zes jaren zijn verstreken.
4. De verwijderde persoonsgegevens worden vernietigd, tenzij wettelijke regels omtrent bewaring daaraan in de weg staan.

5. Ten minste éénmaal per jaar worden de registraties in beschouwing genomen met het oog op toepassing van het gestelde in dit artikel.

De Afdeling stelt voorop dat een overheidsorgaan of een onder verantwoordelijkheid van een overheidsorgaan werkzame instelling, dienst of bedrijf na de indiening van een verzoek op grond van artikel 3, eerste lid, van de WOB niet de vrijheid bezit over te gaan tot vernietiging van documenten waarop het verzoek betrekking heeft. Een ander uitgangspunt zou immers de aanspraken die de WOB beoogt te bieden bij voorbaat illusoir maken. Dit houdt in dat - onverminderd de toepasselijkheid van andere wettelijke bepalingen - geen vernietiging van dergelijke documenten dient plaats te vinden voordat in voorkomende gevallen de vrijheid daartoe voortvloeit uit een definitieve rechterlijke uitspraak omtrent het WOB-verzoek. Reeds hierom kan het door de Minister in het onderhavige geval gedane beroep op artikel 12 van de Privacyregeling BVD geen doel treffen, daargelaten dat de privacy-bescherming die de Minister met vernietiging zou hebben beoogd zich bezwaarlijk laat rijmen met de kennelijke wens van appellant om van de inhoud van de documenten kennis te nemen.

Vernietiging van de gegevens omtrent het PID-onderzoek heeft verder tot gevolg dat de Afdeling door toedoen van de Minister niet meer in staat is om na te gaan of verstrekking van de desbetreffende informatie de veiligheid van de Staat zou kunnen schaden. Zoals de Afdeling rechtspraak eerder heeft overwogen - in haar uitspraak van 6 juni 1991 inzake No. R03.87.4846 - dienen de gevolgen van de door het bestuursorgaan teweeggebrachte bewijsnood voor rekening van dat bestuursorgaan te komen. Dit betekent voor het onderhavige geval dat de Afdeling het ervoor zal houden dat de in artikel 10, eerste lid, aanhef en onder b, van de WOB genoemde grond om het verzoek van appellant om informatie af te wijzen zich hier niet voordeed. Onder deze omstandigheden is de Afdeling van oordeel dat het besluit van de Minister van 9 augustus 1994 voor zover dit betrekking heeft op de gegevens omtrent het PID-onderzoek is genomen in strijd met het bepaalde in artikel 10 van de WOB.

Het hoger beroep van appellant is wat dit onderdeel betreft gegrond. De aangevallen uitspraak komt in zoverre in aanmerking te worden vernietigd.

Overigens ziet de Afdeling in de omstandigheden van het geval aanleiding om te bepalen dat de Minister niet opnieuw in de zaak behoeft te voorzien."

Kijk voor de volledige tekst van de uitspraak in de Bijlage.

Aantekening bij deze uitspraak van tB

In de Aantekening bij deze uitspraak is het volgende te lezen:

"3. Interessant is ook de ongeschreven regel die de Afdeling hier formuleert, inhoudende dat een bestuursorgaan niet de vrijheid heeft om documenten waarover een

WOB-procedure loopt, te vernietigen. Dat ligt nogal voor de hand, zou men zeggen, maar tot een aantal bestuursorganen is dat blijkbaar nog niet doorgedrongen. Terecht legt de Afdeling hier het bewijsrisico bij de overheid. Maar is de belanghebbende hier wel mee gediend? De vraag is, of de schadeprocedure wel een echt reële schade voor de betrokkene zal opleveren. Op deze manier komt de BVD wel erg gemakkelijk weg. Overwogen zou dienen te worden om in de WOB een uitdrukkelijk verbod tot het vernietigen van documenten op te nemen, zolang een WOB-procedure niet tot een onherroepelijke beslissing heeft geleid. Een dergelijke bepaling zou vanwege het belang van de effectuering dan een strafbaarstelling van overheidsfunctionarissen moeten bevatten."

Literatuur

[Een ongemakkelijke relatie? Politie en Wob: een terugblik op een jaar Wob-jurisprudentie in politiecontext door Bart Gossen, 25 februari 2011 \(artikel op Juristenweblog.nl\)](#)

Over vernietigd materiaal neemt hij in zijn artikel het volgende op.

"Niet al het materiaal is even belangrijk om te bewaren. Indien er echter een Wob-verzoek binnenkomt dient de politie zich te onthouden van het vernietigen van materiaal zolang er nog geen beslissing is genomen op het Wob-verzoek." Hij verwijst hier naar een recente uitspraak van de Afdeling van 17 november 2010. Deze uitspraak van de Afdeling betrof een ander politiekorps en ging over een vergelijkbare casus als onderhavige. Ook deze zaak betrof een demonstratie en het Wob-verzoek is ingediend door dezelfde gemachtigde."

Jurisprudentie

[Relevant gedeelte van de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 17 november 2010](#)

Onder 2.3.6. staat het volgende:

"Met betrekking tot de beeld- en geluidsopnamen en de banden van het portofoonverkeer heeft de rechtbank overwogen dat de korpsbeheerder dat materiaal veilig had dienen te stellen totdat op het verzoek van [appellant] zou zijn beslist. De korpsbeheerder is tegen dat oordeel niet in hoger beroep gekomen, zodat het ervoor moet worden gehouden dat hij ten tijde van het verzoek van [appellant] van 25 augustus 2008 inderdaad nog over dat materiaal beschikte en dat derhalve ten onrechte heeft vernietigd."

De Afdeling verwijst naar het vonnis van de rechtbank 's-Gravenhage van 3 maart 2010 in deze.

[Vonnis van de rechtbank 's-Gravenhage van 3 maart 2010](#)

Onder 4.7. staat het volgende:

"Ten aanzien van de foto-, video- en andere geluidsopnames heeft verweerder (de korpsbeheerder; N.o.) gesteld dat deze niet bewaard zijn gebleven. Nu verweerder zelf stelt dat video- en geluidsopnamen in het algemeen twee weken bewaard blijven en eisers verzoek op 25 augustus 2008, derhalve binnen de termijn van twee weken, is ingediend, had het op de weg van verweerder gelegen dit materiaal veilig te stellen totdat op het verzoek van eiser zou zijn beslist. De door verweerder gegeven verklaring voor het niet (langer) beschikbaar hebben van de betreffende documenten komt de rechtbank echter niet ongeloofwaardig voor. In dat geval is het aan eiser om aannemelijk te maken dat de betreffende gegevens verweerder nog wel ter beschikking staan. Daarin is eiser niet geslaagd. De rechtbank oordeelt dat openbaarmaking van deze documenten niet aan de orde is, nu deze documenten niet (langer) onder verweerder berusten."

15

2010.09729

De Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer

de Nationale ombudsman